

Dwudziestopięciolecie istnienia „Gwiazdy“ w Zaleszczykach: Zygmunt Pawłowski, założyciel „Sokoła“, prezes „Gwiazdy“ w Zaleszczykach.

dzi tymi dwoma państwami, połączonymi unią personalną, rozbrat. Storting, to jest parlament norweski, uchwalił mianowicie detronizację króla Oskara II i powierzył rządy Radzie państwowej, która ma wykonywać przysługującą królowi władzę zgodnie z konstytucją i ustawami Norwegii, z temi jedynie zmianami — jak brzmi uchwała „aby zjednoczenie Norwegii ze Szwecją pod królem ustało“. Kierownictwo rządów objął prezydent ministrów Michelsen. Aby dobrze zrozumieć ten doniosły polityczny wypadek, należy uprzytomnić sobie pokrótce historię Norwegii, a zwłaszcza jej łączności ze Szwecją.

Aż do roku 1375 Norwegia tworzyła samodzielne królestwo. W tym roku przeszła drogą spadku pod berło królów duńskich i do roku 1523 była częścią wielkiego państwa skandynawskiego, pod panowaniem Danii. Po oderwaniu się Szwecji w roku 1523 pozostała nadal przy Danii, ale stopniowo traciła coraz bardziej swoją autonomię, tak, że

około roku 1814 była już tylko prowincją duńską. W czasie wojen napoleońskich Anglia i Rosya, aby ukarać Danię za jej przymierze z Francją, postanowiły przyłączyć Norwęgii do Szwecji. Po krótkiej wojnie Dania, pobita kilkakrotnie przez szwedzkiego następcę tronu, byłego marszałka napoleońskiego, Bernadotte, zawarła w Kielu w roku 1814 pokój, w którym zgodziła się na odstąpienie Szwecji swojej prowincji Norwegii. Ustępstwa tego nie uznał jednakże ówczesny namiestnik Norwegii syn króla duńskiego, Chrystyan, który zwołał sejm norweski, nadał Norwegii konstytucję bardzo demokratyczną i bardzo liberalną i ogłosił się królem Norwegii, ale pobity kilkakrotnie przez Szwedów musiał opuścić ten kraj i powrócić do Danii.

Pomiędzy Szwecją a Norwacją stanął wtedy układ, mocą którego oba te państwa połączyły się pod jedną dynastją w formie unii personalnej.

Konstytucja norweska jest jedną z najliberalniejszych na świecie. Królowi szwedzkiemu nie wolno robić niczego bez porozumienia się i zgody norweskiej Rady państwowej. Wszystkie ustawy uchwała storting, a król ma tylko ograniczone prawo weta, bo ustawa, trzykrotnie przez storting przyjęta, wchodzi w życie nawet bez sankcji monarszej. Storting i wybrany z pośród niego tzw. „Lagting“, rodzaj Izby wyższej, wykonują wspólnie z rządem królewskim wszelkie czynności urzędowe na wewnątrz. Jedynie polityka zagraniczna Norwegii, dyplomacja i konsulaty są wspólnie ze Szwecją i o to toczy się od lat już wielu zacięty spór.

Spór ten wzrastał coraz bardziej tak, że spowodował w Norwegii ruch separacyjny, zdążający do oderwania się zupełnego od Szwecji, aż wreszcie do tego oderwania doprowadził. Norwegczycy bowiem twierdzą, że samodzielności Norwegii w polityce zagranicznej wymaga nie tylko godność narodu, ale i rozwój jego stosunków ekonomicznych. I nic dziwnego. Norwegczycy, dzięki sprzyjającym okolicznościom, wytworzyli sobie nader bogate, podziwiane przez całą Europę życie umysłowe; jest to dzisiaj jedyny w Europie kraj, który nie ma analfabetów, w którym wszyscy obywatele umieją czytać i pisać, a zarazem jest to kraj najbardziej radykalny.

Naród, który ma takie warunki rozwoju, nie

Dwudziestopięciolecie istnienia „Gwiazdy“ w Zaleszczykach: Michał Staszkievicz, sekretarz i bibliotekarz „Gwiazdy“ w Zaleszczykach.

mógł dłużej pozostawać pod hegemonią szwedzką. Zapragnął samodzielności w polityce zewnątrz. Obecnie nurtują go jeszcze trzy prądy. Jeden republikański, domagający się utworzenia z norwegii republiki, drugi, monarchiczny, mający dwie partye: jedna chce na tron norweski, powołać którego z młodszych synów króla szwedzkiego Oskara II, druga żąda przyłączenia się do Danii.

Kto zwycięży — o tem na razie wiedzieć nie możemy. W chwili oddania numeru na maszynę, sytuacja była ogromnie naprężona, król szwedzki założył bowiem przeciw uchwale stortingu energiczny protest. Jeśli przyszło do rozprawy zbrojnej, czamu zdaje się zapobiegnie dyplomacja, to widoki Norwegii na przyszłość błędne. Szwecja przewyższa ją bowiem co najmniej dziesięciokrotnie pod względem liczby armii czynnej, a wraz z rezerwami siła ta wzrosłaby co najmniej do tego stopnia, że Norwegia nie ma co marzyć o wojnie.

Podajemy w dzisiejszym numerze portrety króla szwedzkiego Oskara II, jego żony, oraz portret króla duńskiego Chrystyana.

Dwudziestopięciolecie istnienia „Gwiazdy“ w Zaleszczykach: Straż pożarna i „Sokół“ podczas poświęcenia nowego budynku „Gwiazdy“.